

Ročno znamenje (križ) na pravnih listinah.

Do začetka tega leta je odločevalo za veljavnost zasebnih listin, izdanih od ljudij, ki niso znali pisati svojega imena, določilo §-a 116. obč. sodnega reda in §-a 886. obč. drž. zak., da ste listine takih oseb morali podpisati dve priči, od katerih je ena pristavila k ročnemu znamenju (križu) ime izdajatelja.

Ta predpis je s 1. januarjem 1898 izgubil svojo moč po §-u 294. civilnopravnega reda in čl. I. uvodn. zakona k njemu.

Zdaj velja določilo §-a 294. civilnopravnega reda, da delajo zasebne listine, ako so od izdajateljev podpisane ali ako imajo izdajateljevo ročno znamenje (križ) poverjeno ali legalizirano od sodišča ali notarja, poln dokaz za to, da izvirajo ali prihajajo izjave, obsežene v takih listinah, od podpisanih ali podkrižanih izdajateljev.

S to zakonito določbo je predpisana oblika za podpise listin »križepiscev«¹ popolnoma predrugačena.

Sodišča še sicer letos niso imela mnogo prilik soditi na podlagi podkrižanih listin in nismo še zvedeli slučaja, da bi katero sodišče bilo zavrglo podkrižano, leta 1898 izdano listino kakor dokaz.

Vender je pa novi zakon o podkrižanih listinah jako važen. Zato se nam zdi potrebno opozarjati na njegovo splošno veljavnost in iz tega izvirajočo potrebo, da je križe na zasebnih listinah brez izjeme legalizirati sodno ali pa notarsko.

Od 1. januarja 1898 počenši so zasebne listine, podpisane v tej dobi s križem ali drugim rokoznakom, brez dokazne moči sploh za to, da bi bila vsebina listine po volji onega, ki pod njo napravi znamenje svoje roke.

Take listine še celo za zemljeknjižno predznambo ne veljajo (§ 26. zemlj. zak.)

Za pisave zadnje volje, katere napravljajo ljudje, pisanja nezmožni, ne velja več določba §-a 580. obč. drž. zak., da mora tak testator svojo zadnjo voljo v pričo treh svedokov podkrižati ali opremiti z znamenjem svoje roke. Taka oblika

ne dokazuje več, da bi podkrižani spis zadnje volje bil res izrek zadnje volje podkrižane osebe. Podkrižane zadnje volje morale se bodo torej brez izjeme legalizirati sodno ali notarsko.

§ 94. civilnopravnega reda je tudi glede oseb, ki ne znajo pisati svojega imena, odpravil veljavo deželnih zakonov, izdanih na podlagi državnega zakona od 5. junija 1890, št. 109 drž. zak. o legaliziranju podpisov na zemljeknjižnih listinah glede vrednostij pod 100 gld. po pričah, kajti tako poverjena listina ni dokaz, da prihaja naredba, obsežena v listini, od podkrižane osebe.

Tako smo opomnili na nekatere najvažnejše slučaje, v katerih je od letošnjega leta naprej treba zasebne listine legalizirati, kar do zdaj ni bilo zapovedano.

Določilo §-ov 296. in 272. novega civilnopravnega reda daje seveda sodniku oblast, da po prostem prepričanju morebiti tudi v navedenih in v drugih slučajih prisoja dokazno moč podkrižanim listinam, ki niso poverjene sodno ali notarsko. Toda nevarno je, zanašati se na tako prosto prepričanje, da bode podkrižani listini ugodno. Meni se je na primer zgodilo, da mi je bila zemljeknjižna prošnja odbita, ker listina, na katero se je opirala, ni imela podpisov dveh prič po §-u 434. obč. drž. zak. za svojeročni podpis kupca, a podpis prodajalca je bil legaliziran. Dotični sodnik, s katerim sem se o stvari ustno razgovarjal, izrazil se je, da ima prav veliko veselje, če more koga odbiti. Varujmo se torej »prostega prepričanja« takih sodnikov!

V drugem slučaju bila je prošnja za zemljeknjižni vpis popolnoma odbita, ker je bila podkrižana in samo od ene osebe podpisana zraven križa prositeljevega. Višje deželno sodišče v Gradcu je zavrnitev prošnje na rekurz potrdilo, češ, da je prošnja tudi listina.

Taki slučaji priporočajo previdnost, da se od začetka tekočega leta naprej legalizirajo tudi vloge ali pismeni nasveti strank, pri sodiščih podani.

Notar Baš.

